



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 57/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Miroslavom Golianom, Budatínska 16, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 45 Cpr 5/2016 a jeho rozsudku z 26. septembra 2017, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoPr 2/2018 a jeho rozsudku z 19. decembra 2018 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 90/2020 z 29. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu v elektronickej podobe bez autorizácie podľa zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení ďalších predpisov 20. októbra 2022 a v listinnej podobe 24. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkami Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a zároveň požaduje náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava II rozsudkom č. k. 9 C 50/2008-376 z 11. septembra 2014 [právoplatným 30. júla 2016 v spojení s rozsudkom

krajského súdu č. k. 7 Co 204/2015 z 25. mája 2016) určil neplatnosť výpovede z 2. novembra 2007 danej sťažovateľovi žalovaným ([REDACTED]). V priebehu tohto konania sťažovateľ rozšíril žalobný návrh aj o náhradu mzdy za obdobie od 6. februára 2008 do doby, keď mu bude umožnené pokračovať v práci, resp. do rozhodnutia súdu vo veci s tým, že jej výšku vyčíslí neskôr. Keďže sťažovateľ výšku náhrady mzdy nevyčíslil ani na výzvu súdu, Okresný súd Bratislava II zmenu návrhu nepripustil. Sťažovateľ si následne v napadnutom konaní na okresnom súde uplatnil proti žalovanému nárok na náhradu mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru za obdobie od 1. augusta 2013 do 30. júla 2016 vo výške 44 836,20 eur s prísl. Okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol. S odkazom na ustanovenie § 79 ods. 2 Zákonníka práce mu náhradu mzdy nepriznal, keďže podľa jeho názoru by za daných skutkových okolností požadovať náhradu mzdy od žalovaného bolo v rozpore s čl. 2 Zákonníka práce (pre rozpor s dobrými mravmi). Poukázal na to, že sťažovateľ si neuplatnil nárok na náhradu mzdy od 6. februára 2008, keď žalovanému oznámil, že výpoveď z pracovného pomeru považuje za neplatnú a trvá na pridelovaní práce, nepožadoval náhradu mzdy za prvých 12 mesiacov v súvislosti s neplatným skončením pracovného pomeru, a to ani samostatnou žalobou, hoci mu v tom nič nebránilo. Počas celej doby (za ktorú žiadal náhradu mzdy, pozn.) bol zamestnaný, resp. mu nárok nevznikol počas doby jeho dočasnej pracovnej neschopnosti, keď mal vyplatené nemocenské dávky. Z odôvodnenia rozsudku ďalej vyplýva, že žalovaný sťažovateľovi (zamestnancovi, s ktorým bol skončený pracovný pomer z organizačných dôvodov) vyplatil v januári 2009 stimulačný príspevok vo výške 1 327,76 eur.

3. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu ako vecne a právne správny potvrdil. Doplnil, že deň, keď sťažovateľ oznámil žalovanému, že trvá na zamestnávaní, sa považuje za deň vzniku nároku, od ktorého začína plynúť 12-mesačná lehota, po ktorú mu patrí náhrada mzdy podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce (garantovaná zložka). Toto obdobie, pri ktorom súd nemá právomoc náhradu mzdy na žiadosť zamestnávateľa znížiť alebo nepriznať, trvalo v prejednávanej veci do 6. februára 2009. Sťažovateľ si uplatnil nárok na náhradu mzdy od 1. augusta 2013 do 31. júla 2016, na tento čas sa už 12-mesačná zákonná lehota na náhradu mzdy nevzťahuje a za čas presahujúci 12 mesiacov môže súd náhradu mzdy znížiť alebo nepriznať.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keďže vyjadrenie žalovaného k jeho odvolaniu mu bolo doručené až dodatočne na základe jeho dožiadania, Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 50/2008 nepripustil jeho návrh na zmenu jeho návrhu v časti týkajúcej sa uplatneného nároku na náhradu mzdy, a zároveň namietal nepreskúmateľnosť, resp. zmätočnosť rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd sa s argumentom o nedostatočnom odôvodnení rozsudku krajského súdu nestotožnil a poukázal na jeho konkrétne časti, ktorými sa vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa uplatnenou v ňom podanom odvolaní. Za relevantnú nepovažoval ani námietku nedoručenia vyjadrenia žalovaného, keďže k náprave došlo v priebehu odvolacieho konania, ani námietky týkajúce sa právoplatne ukončeného konania o neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Sťažovateľ podal dovolanie aj z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže právny záver o nepriznaní náhrady mzdy odporuje ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu a ústavného súdu (6 Cdo 157/2010, II. ÚS 126/2014). Najvyšší súd konštatoval, že okresný aj krajský súd, naopak, postupovali v súlade s citovanou judikatúrou. Krajský súd sa podľa jeho názoru vysporiadal aj so sociálnou stránkou náhrady mzdy a otázku ustálenia hodinovej mzdy

najvyšší súd vyhodnotil ako skutkovú. Dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neprípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu a uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť. Považuje ich za nepreskúmateľné a zmätočné a nesúhlasí s nesprávnym výkladom slovného spojenia dobré mravy v pracovnoprávných vzťahoch. V ústavnej sťažnosti argumentuje:

a) podľa sťažovateľa môže súd priznať náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru až v rozsahu 36 mesiacov kedykoľvek v čase od oznámenia zamestnanca o trvaní pracovného pomeru do rozhodnutia súdu vo veci, nemôže ísť iba o prvých 36 mesiacov. Hoci platí, že obdobie 12 mesiacov je nutné počítat' od uskutočnenia kvalifikovaného oznámenia o trvaní pracovného pomeru;

b) v jeho veci nebol naplnený dôvod na nepriznanie náhrady mzdy pre rozpor s dobrými mravmi, všeobecné súdy tento pojem vyložili nesprávne. Rozpor s dobrými mravmi nemôže zakladať zabezpečenie si základných životných potrieb počas trvania sporu o neplatnosť skončenia pracovného pomeru príležitostnými brigádami, resp. v zamestnaní, v ktorom je jeho príjem neporovnateľne nižší, ako by dosahoval u žalovaného;

c) sťažovateľ ako slabšia strana pracovnoprávneho sporu bez právneho zastúpenia nesprávne vyhodnotil svoju situáciu, v dôsledku čoho bol jeho nárok zamietnutý. V pôvodnom konaní o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru sa sťažovateľ pokúsil uplatniť si aj nárok na náhradu mzdy, Okresný súd Bratislava II ho však zamietol (sťažovateľ nereagoval na výzvu súdu na určenie výšky náhrady, pozn.). V prejednávanej veci si sťažovateľ uplatnil nárok na náhradu mzdy za obdobie 2013 až 2016, lebo sa domnieval, že uplynutím troch rokov od oznámenia, že trvá na pracovnom pomere, sa jeho nárok premlčal.

6. V doplnení ústavnej sťažnosti v listinnej podobe sťažovateľ uviedol, že informáciu o právoplatnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dostal 19. októbra 2022 v popoludňajších hodinách, keď obratom kontaktoval právneho zástupcu. Ten vo večerných hodinách opakovane neúspešne vyplňal formulár na podanie sťažnosti na ústavný súd. Napokon sa mu ústavnú sťažnosť podarilo odoslať až sedem minút po polnoci. Sťažovateľ preto žiada o zohľadnenie zložitosti elektronických podaní na ústavný súd.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, ku ktorému malo dôjsť ich nedostatočným odôvodnením, keďže neobsahujú dostatočné odpovede na sťažovateľom nastolené otázky týkajúce sa výkladu slovného spojenia dobré mravy v pracovnoprávných vzťahoch.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom a rozsudkom okresného súdu:

8. Ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

9. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu bol prípustný opravný prostriedok (odvolanie), ktorý sťažovateľ využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu:

10. Aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu ústavný súd odkazuje na čl. 127 ods. 1 ústavy a z neho vyplývajúci princíp subsidiarity.

11. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, stotožňujúc sa s jeho odôvodnením, bol prípustný mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), ktorý sťažovateľ aj využil. Najvyšší súd sa dovolaním sťažovateľa zaoberal v rozsahu zodpovedajúcom možnému dovolaciemu prieskumu, teda pokiaľ ide o § 420 písm. f) CSP, ako aj o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, jeho dovolacie námietky preskúmal a následne vyhodnotil (pozri body 14, 18, 19, 31, 32, 34, 35 a 36 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), a to bez ohľadu na odmietnutie dovolania pre jeho neprípustnosť, aj vecne.

12. Dovolacia argumentácia sťažovateľa je v zásade totožná s jeho sťažnostnou argumentáciou namierenou proti záverom všeobecných súdov v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom na to, že najvyšší súd sa dovolacou argumentáciou sťažovateľa v rozsahu možného dovolacieho prieskumu zaoberal, nie je vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu daná prieskumná právomoc ústavného súdu.

13. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti postupu a rozsudku krajského súdu, v dôsledku čoho ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.3. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

14. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

15. V nadväznosti na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde]. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, II. ÚS 695/2014, III. ÚS 175/2020, I. ÚS 201/2022).

16. Ústavný súd z verejne dostupného registra doložiek právoplatností a vykonateľností súdnych rozhodnutí zistil, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 19. augusta 2022. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola doručená ústavnému súdu 20. októbra 2022 o 00.07 h.

17. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

18. Podľa § 121 ods. 3 CSP lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca.

19. Podľa § 121 ods. 5 CSP lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

20. Z uvedených zákonných ustanovení upravujúcich počítanie lehôt vyplýva, že posledným dňom lehoty na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde bol 19. október 2022 (pracovný deň streda, pozn.). Sťažovateľ (jeho právny zástupca) však ústavnú sťažnosť spísal a podal elektronickou formou vo štvrtok 20. októbra 2022 (o 00.07 h) a originál ústavnej sťažnosti v listinnej podobe doručil ústavnému súdu poštou 24. októbra 2022. Evidentne teda išlo o podanie ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom stanovenej lehoty.

21. Sťažovateľ sa domáha prihliadnutia na podľa neho zložitost' elektronických podaní na ústavný súd. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že elektronické podanie podané či už prostredníctvom elektronického formulára alebo prostredníctvom mailovej správy možno urobiť nielen ako kvalifikované, ale aj jednoduché elektronické podanie (porov. aj III. ÚS 608/2017) s následnou

možnosťou jeho dodatočného doručenia. Je na zvážení sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu, ktorú zo zákonom dostupných možností podaní ústavnej sťažnosti za konkrétnych skutkových okolností zvolí. Zároveň nemožno opomenúť ani iné skutočnosti vyplývajúce z ústavnej sťažnosti, napr. že sťažovateľ sa na právneho zástupcu obrátil až v posledný deň lehoty na podanie ústavnej sťažnosti (19. októbra 2022).

22. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 109/06).

23. Keďže zmeškanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti nemožno odpustiť a sťažovateľovi táto lehota uplynula ešte pred podaním ústavnej sťažnosti, ústavný súd túto ústavnú sťažnosť v tejto časti smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej oneskoreného podania.

24. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 2. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu